

1. ПОНЯТТЯ ПРО ПРОЕКТ, СОЦІАЛЬНЕ ПРОЕКТУВАННЯ. ВИМОГИ ДО ПРОЕКТІВ

Проект (з англійської) - кинутий уперед – означає *схема, план, задум, влаштування, заснування* будь-чого – *прообраз якого-небудь об'єкту, виду діяльності*. В найширшому розумінні цього слова в сучасному менеджменті проект – це спосіб трансформації об'єкта, явища від існуючого стану до бажаного. Це *координоване виконання визначений період взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення конкретних цілей (результату)*

На думку Россі і Фрімана, існує три основні типи проектів:

- ▶ **Інноваційні проекти** -- які випробовують щось нове -- як-от нову практику соціального обслуговування, або будь-який новий продукт.
- ▶ **Проекти для поширення досвіду** -- проекти, які працюють і потенційно можуть бути застосовані деінде -- в інших країнах, адміністративно-територіальних одиницях, інших територіальних громадах. .
- ▶ **Звичайні проекти** -- надання послуг, які вже з успіхом надавалися за різних обставин

Проект повинен:

- Бути соціально значущим, містити посилання на нормативну базу, яка демонструватиме компліментарність проекту з сучасною законодавчою базою.
- *Представляти цільову групу, на яку скерований проект та бенефіціаріїв (отримувачів вигод)*
- *Мати конкретні цілі і завдання, які можна виміряти та від слідувати доступними методами.*
- Забезпечувати підготовку і підвищення кваліфікації спеціалістів, які беруть участь у проекті
- Бути специфічним - таким, що пристосований до конкретних місцевих особливостей та умов його реалізації.
- Бути оригінальним і своєрідним використання доступних ресурсів, але при цьому бути таким, що його можливо реплікувати - повторити в інших місцях.
- Бути реальним, демонструвати можливість досягнення позитивних результатів за наявних умов.
- Відповідати вимогам та стандартам опису проекту, встановленому організацією донором, (установою, яка фінансує проект)
- Бути реальним з точки зору можливої підтримки місцевим або державним бюджетом. Наприклад, в межах проекту на базі однієї з київських молодіжних організацій (СПОК) була відкрита молодіжна телестудія «Око». Донори, які мали потужні фінансові можливості, закупили відеоапаратуру, потрібні матеріали, провели тренінги силами канадських фахівців. Студія випускала цікаву й актуальну відеопродукцію щодо формування здорового способу життя молоді, але для того, щоб повторити цей проект у іншому місці потрібні значні кошти, фахівці високої кваліфікації. **Увага! Результати проекту мають бути сталими, тобто такими, які не зникнуть разом із припиненням проектної діяльності: це основний критерій актуальності та соціальної значущості проекту. І це має бути зрозумілим з опису.**
- Бути доцільним, мати практичну користь. *Наприклад, якщо в конкретному селі учні середніх класів не знають, що таке наркотики, не треба проводити з ними тренінгів з метою формування навичок відмови. Такий проект може мати зворотні наслідки. Серед професіоналів існує думка, що проекти з таких «гострих» тем, як сексуальне виховання, профілактика вживання наркотичних речовин, проблеми схуднення можуть реалізовувати лише кваліфіковані фахівці. Профілактика суїциду взагалі вимагає особливих підходів, зокрема така тематика не повинна вноситись на групове обговорення, а відповідна робота може проводитись лише індивідуально*
- **Бути актуальним.** *Наприклад, заняття з тематики здоров'я дітей, яких планують народити молоді сім'ї, доцільно проводити для вагітних жінок, а не для наречених у той час, коли вони найбільш стурбовані питаннями організації весілля.*

Проект не повинен:

- Бути описаним в специфічних, зрозумілих тільки фахівцям словах
- Включати інформацію, яка не стосується проекту

Проект передбачає:

- **управління змінами:** будь-які зміни перетворюються на загрозу, якщо виникають непередбачено. Навіть встановлення нової техніки в установі, до якої не звикли ваші співробітники може перетворитися на загрозу як для техніки так і для співробітників. Зміни на краще теж мають бути узгоджені з ритмом діяльності організації, бути двигуном, а не блокером робочих процесів.
- **управління якістю:** принципи TQM(total quality management) впроваджуються в процедуру підготовки та реалізації проекту. Кожна операція має здійснюватися за умов оптимального використання всіх видів ресурсів. Це має бути підтверджено документально. При потребі, до проекту мають бути додані розрахунки використання робочого часу, цінові пропозиції на основні види обладнання. Вартість робочого часу в регіоні – на підставі досліджень цінкових пропозицій на ринку праці. До управління проекту має бути застосований процесний підхід, а отже, всі складові проекту мають бути визначені процедурно. Для кожного завдання має бути розписана процедура впровадження. Розроблені шаблони документів: резюме, апікаційних форм, бюджетних документів, звітів.
- **управління персоналом:** в проекті описані проектні групи, вимоги до фахівців проектних груп, функціональні обов'язки виконавців проекту, визначена ієрархія відповідальності,
- **управління часом:** проект має бути розділений на етапи: підготовчий основний, завершальний; завдання; процеси – опис підготовки заходу, технології організації дослідження тощо; цикли – у випадку дослідницьких проектів та будь-яких, що передбачають повторення окремих елементів - для різних груп, у різних періодах, інше, залежно від типу проекту. *Наприклад, якщо проект носить дослідницький характер, коли досліди повторюються декілька разів, бажано поділити проект на етапи та цикли. Може бути використана будь-яка градація, але вона має бути обгрунтована. Використовуються методи побудови та контролю календарних графіків робіт.*
- **управління фінансами:** використовуються методи формування фінансового плану (бюджету проекту)

2. ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ПРОЕКТУ

Час від появи задуму до його повної реалізації називається **проектним циклом (життєвим циклом проекту)**. Процес проектування відбувається у кілька етапів:

- **Розробка: формулювання ідеї проекту** – визначення актуальності, формулювання проблеми, вибір об'єкту, визначення основної мети проекту та завдань, які належить розв'язати. Як і в медицині, важливо правильно діагностувати проблему та підібрати способи вирішення. На діагностико-прогностичному етапі проводиться визначення напряму діяльності та формування загальної концепції реальних можливостей проведення роботи. Майже завжди є декілька способів подолання проблеми. І проект тоді проект, коли демонструє усвідомлений та підтверджений аналітичними та іншими матеріалами, вибір оптимального шляху досягнення мети. **Планування проекту:** уточнення меж етапів проекту, визначення переліку процесів, їх формалізація, розробка шаблонів та матриць заходів та елементів проекту, розробка діаграми Гантта. Планування окремих видів проектної діяльності відповідно до завдань, визначення й обгрунтування необхідних ресурсів, здійснення базової оцінки, складання бюджету проекту
- **практичне впровадження проекту** – виконання запланованих заходів, які в описі проекту мають бути точно відображені та забезпечені потрібними матеріальними ресурсами. В ході реалізації проекту практично завжди плануються моніторингові дії: співставлення досягнутих результатів з визначеними індикаторами.

- **Завершення та оцінювання проекту.** Передбачає підведення підсумків, ґрунтовний аналіз результатів. Встановлення корегуючих завдань для періоду сталості вже за межами проекту.

Увага!

На всіх етапах як підготовки так і виконання діє ЛСП (логічно-структурний підхід при розробці проектів. Кожен план проекту містить точно визначені думки стосовно причинних зв'язків: якщо А то Б. Особливо це стосується етапу визначення причин розбіжностей бажаного та наявного стану речей в соціальному управлінні. Визначення ієрархії проблем – опис дерев проблем.